

LRF:s yttrande över remiss av slutbetänkandet En ny viltförvaltningslagstiftning (SOU 2025:125)

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, har getts tillfälle att yttra oss över rubricerad remiss och vill härmed lämna följande synpunkter.

LRF är en partipolitiskt obunden intresse- och företagargrupp för jord- och skogsbrukare, samt delar av förädlingsindustrin. LRF är en medlemsstyrd organisation byggd på demokrati och samlar cirka 114 000 medlemmar. Tillsammans står vi för fyra procent av Sveriges BNP.

LRF verkar för utveckling av företag och företagare med jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö som bas så att de kan förverkliga sina ambitioner om tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft. Det är utgångspunkten för våra synpunkter i detta yttrande som har avgränsats till att omfatta de delar av betänkandet som särskilt behöver kommenteras.

Sammanfattning

- Det är positivt att viltförvaltningslagstiftningen moderniseras, men utredningen hanterar inte i tillräcklig utsträckning de omfattande viltskadorna i jord- och skogsbruket eller hur viltförvaltningens olika intressen ska vägas mot varandra.
- Ett mer ekosystembaserat fokus välkomnas, men införandet av begreppet "viltets livsmiljöer" riskerar att skapa rättsliga oklarheter, fler överklaganden och en otydlig gränsdragning mellan viltförvaltning och generell natur- och miljövård.
- Viltförvaltningen behöver i högre grad utgå från behovet av att begränsa viltskador och ett hållbart brukande av vilt måste därför vara förenligt med acceptabla skadenivåer för jordbruk, skogsbruk och tamdjurshållning, när långsiktigt livskraftiga viltstammar säkerställts.
- Den föreslagna utformningen av bestämmelsen om skydds jakt avstyrks eftersom den riskerar att leda till hypotetiska och rättsosäkra bedömningar där skydds jakt kan nekas trots konkreta skador.
- Förslagen om populationsreglerande jakt på varg tillstyrks, men även reglerna om skydds jakt på varg behöver ses över och förenklas för att möjliggöra snabb och effektiv hantering av skador på tamdjur.
- Rättsläget kring jakt i samband med jordbruksmaskiner behöver förtydligas och drönare bör få användas vid jakt på vildsvin.

- Sekretessförslaget för registrerade jaktområden tillstyrks, men fastighetsägare bör undantas och ges rätt till information om det område där den egna fastigheten ingår.
- Sanktionsavgift vid överskjutning av älg är en mer proportionerlig ordning än straffrättsliga förfaranden, samtidigt som ansvarsfrågan även behöver tydliggöras avskjutningen inte uppfyller de beslutade avskjutningsmålen.
- Reglerna om utfodring av vilt behöver ses över eftersom nuvarande lagstiftning inte fungerar ändamålsenligt för att förebygga viltskador.

Inledande synpunkter

LRF välkomnar att regelverket för jakt och viltförvaltning ses över i syfte att skapa en mer ändamålsenlig och modern lagstiftning. Det är positivt att utredningen tydliggör att viltet ska förvaltas och att förvaltningen ska ta sin utgångspunkt i en avvägning mellan bevarandet av livskraftiga viltstammar, möjligheten till ett hållbart brukande samt behovet av att begränsa skador.

LRF anser samtidigt att utredningens förslag i flera delar inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till de omfattande och växande skador som vilt orsakar i jord- och skogsbruket. Det är en stor brist att moderniseringen i huvudsak har begränsats till språk, struktur och systematik, och att utredningen därmed inte fullt ut tillvaratar möjligheten att anpassa jaktlagstiftningen till dagens verklighet med stora och växande viltstammar. En sådan anpassning behövs för att balansera och hantera de skador och målkonflikter som dagens viltförvaltning präglas av.

Syftet med viltförvaltningen

LRF ser positivt på att utredningen föreslår att viltförvaltningen ska syfta till att bevara och främja de inhemska viltarterna, främja ett hållbart brukande av viltet som resurs samt begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt. Det är särskilt viktigt att skador på jordbruk, skogsbruk och tamdjurshållning uttryckligen lyfts fram. Samtidigt anser LRF att förslaget inte tillräckligt tydligt anger hur dessa mål ska vägas mot varandra när de kommer i konflikt.

En svaghet i nu gällande jaktlag är att avvägningen mellan viltförvaltningens olika intressen är otydligt reglerad. Det har lett till en obalans i viltförvaltningen där viltskador i skog- och jordbruk eller trafiksäkerhet inte har beaktats i vederbörlig utsträckning. Exempelvis har det gått tretton år sedan älgförvaltningsmodellen infördes, och ändå har Sverige inte nått de milnivåer för maximalt tolererbara viltskador som regeringen bekräftat i prop. 2021/22:58. Det tas även upp i skogsutredningen bl.a. (SOU 2025:93 s. 703 ff). Vid införandet av en ny viltförvaltningslag måste denna obalans hanteras genom en tydligare reglering av hur viltförvaltningens olika intressen ska vägas mot varandra.

LRF anser vidare att det behöver framgå tydligare att viltförvaltningen ska bedrivas på ett sätt som tar hänsyn till de näringar och fastighetsägare som påverkas av viltstammarnas storlek och fördelning. Vilt rör sig över fastighetsgränser, och åtgärder som vidtas på en fastighet, exempelvis utfodring eller annat aktivt gynnande av vilt, kan få betydande konsekvenser för angränsande fastigheter. Beslut som tas inom ramen för äganderätten på en fastighet skadar helt enkelt egendom på andras fastighet och det är inte ett rimligt förfarande. Utan ett tydligt hänsynsperspektiv i lagstiftningen finns en risk att negativa konsekvenser av hur vilt förvaltas på en fastighet i oproportionerlig utsträckning påverkar angränsande markägare och verksamheter.

Särskilt om viltets livsmiljöer

Delar av lydelsen i 2 § är ny, bland annat att viltet ska förvaltas i syfte att bevara och främja viltets livsmiljöer. LRF ställer sig, som ovan nämnt, positiva till att en ny viltförvaltningslagstiftning har ett tydligare ekosystembaserat fokus

Med det sagt riskerar förslaget att införa begreppet livsmiljöer hamna i konflikt med, exempelvis, älgförvaltningssystemet - speciellt i relation med de nu föreslagna bestämmelserna om en uttrycklig klagorätt för miljöorganisationer. Det har visserligen redan innan nuvarande förslag funnits en möjlighet att överklaga tilldelning av älg utifrån gällande praxis. Skillnaden nuvarande förslag riskerar att resultera i är att bevarandet och främjandet av viltets livsmiljöer uttryckligen tas in som ett syfte med lagstiftningen. Potentiellt kan ett sådant syfte öka mängden överklaganden från miljöorganisationer som skulle kunna hävda att en för hög tilldelning av älg leder till en obalans i ekosystemet vilket i sin tur bidrar till en minskning av andra arters livsmiljöer. Likväl skulle ett argument i en sådan överklagan kunna vara att en för hög tilldelning av älg minskar den naturliga födan för de stora rovdjuren och därmed försämrar dessa arters livsmiljö. En livsmiljö för en vild art definieras per se inte som en plats i allmän mening, utan som de samlade förhållanden som krävs för att arten ska kunna överleva, fortplanta sig och upprätthålla en livskraftig population över tid.

Om regeringen väljer att införa ett rättsligt skydd av viltets livsmiljöer, samtidigt som klagorätten utvidgas för alla beslut fattade med stöd av lagstiftningen, uppstår alltså en strukturell förändring i hur beslut enligt lagen kan angripas rättsligt. Begreppet *livsmiljöer* är till sin natur brett, funktionellt och dynamiskt. Det omfattar inte enbart den fysiska plats där en viss viltart förekommer, utan även ekologiska processer, vegetationens struktur och landskapets sammansättning. En sådan definition överlappar i praktiken i betydande grad med de naturtyper och naturvärden som skyddas enligt miljöbalken, trots att dessa regelverk har olika syften, systematik och trösklar för ingripande.

I ett system där beslut om exempelvis licenstilldelning kan överklagas på grundval av påstådda effekter på viltets livsmiljöer, skapas ett incitament att använda jaktlagstiftningen som ett indirekt prövningsinstrument för frågor som i grunden rör skydd av specifika naturtyper eller ekosystemförändringar. Konsekvensen blir att gränsen mellan viltvård och generell natur- och miljövård suddas ut, utan att lagstiftaren tydligt har reglerat hur dessa intressen ska vägas mot varandra inom ramen för viltförvaltningen.

Det nämns inget i utredningen vilka överväganden som ligger bakom införandet av begreppet. LRF anser därför att konsekvenserna av ett sådant införande måste utredas grundligt.

Särskilt om hållbart brukande av vilt som resurs

Begreppet hållbart innebär att en avvägning ska göras mellan ekonomiska, ekologiska och sociala perspektiv. Mot bakgrund av det behöver ett hållbart brukande av vilt ha sin utgångspunkt i de två övriga delarna av viltförvaltningens syfte.

Grundläggande är att artens bevarande säkerställs och att viltstammarna inte förvaltas på ett sätt som äventyrar långsiktigt livskraftiga populationer. Därefter behöver ett hållbart brukande förhålla sig till behovet av att begränsa skador och olägenheter för jordbruk, skogsbruk, tamdjurshållning och trafik. För att ett hållbart brukande av vilt verkligen ska vara hållbart per definition så behöver det finnas en balans mellan brukandet av vilt samt viltskador på grödor, skog och viltolyckor i trafiken.

Det är därför inte lämpligt att beskriva hållbart brukande med utgångspunkt i ett "överskott" av jaktbart vilt. Begreppet kan ge intryck av att det finns en objektivt fastställbar mängd vilt som kan tas ut genom jakt. I praktiken måste bedömningen göras bredare. Ett hållbart uttag bestäms inte enbart av artens reproduktion och populationsstorlek, utan också av hur viltstammen påverkar de samhällsintressen som lagstiftningen särskilt pekar ut och vilka skadenivåer som kan tolereras.

Sammanfattningsvis anser LRF att det tydligare behöver framgå att främjandet av ett hållbart brukande av viltet som en resurs ska ske inom ramen för bevarandet av viltarterna samt behovet av att begränsa skador och olägenheter. Enligt LRF bör hållbart brukande i stället förstås som ett brukande som är förenligt både med långsiktigt livskraftiga viltstammar och med acceptabla skadenivåer för bland annat jordbruket, skogsbruket och tamdjurshållningen.

Skyddsjakt

LRF avstyrker den föreslagna utformningen av 4 kap. 1 § punkt 3

LRF anser att det är bra att det införs en separat bestämmelse för skydds jakt på arter som inte är skyddade i unionsrätten. Den föreslagna utformningen av bestämmelsens tredje punkt, särskilt i ljuset av de som framgår i delbetänkandet, riskerar dock att leda till att bestämmelsen får en i praktiken svårförutsebar tillämpning. Förslaget innebär att skydds jakt skulle kunna avslås med hänvisning till att andra jaktformer bedöms kunna förhindra skada, även om dessa inte har använts och inte heller är praktiskt tillgängliga i den aktuella situationen.

En sådan ordning innebär att bedömningen flyttas från den konkreta skadesituationen till ett mer hypotetiskt resonemang om hur viltförvaltningen skulle kunna fungera om tillgängliga verktyg användes på ett ändamålsenligt sätt. Detta riskerar att urholka skydds jakten som skadeförebyggande instrument och skapa en rättsosäker tillämpning, där det blir svårt för enskilda att förutse när skydds jakt kan komma att beviljas.

LRF anser att det är principiellt viktigt att hålla isär allmän jakt och skydds jakt. Allmän jakt är den ordinarie formen för viltförvaltning och populationsreglering, medan skydds jakt är ett särskilt instrument för att förebygga eller begränsa konkreta skador. En ansökan om skydds jakt bör därför inte kunna avslås enbart med hänvisning till att det finns en generell möjlighet att bedriva annan jakt. Bedömningen bör i stället ta sikte på om annan jakt i det enskilda fallet faktiskt är ett praktiskt tillgängligt, ändamålsenligt och tillräckligt alternativ för att förhindra eller begränsa den aktuella skadan.

Mot denna bakgrund anser LRF att punkt 3 bör utformas så att det tydligt framgår att prövningen ska avse om andra jaktmöjligheter, i det enskilda fallet, är faktiskt tillgängliga och kan antas vara tillräckliga för att förhindra den aktuella skadan. En sådan reglering minskar utrymmet för hypotetiska bedömningar samtidigt som den säkerställer att skydds jakt inte beviljas när andra åtgärder faktiskt är tillräckliga.
LRF ställer sig bakom det förslag till ny formulering av punkt 3 som Skogsindustrierna för fram i sitt remissvar.

Genomförande av naturvårdsdirektiven

LRF tillstyrker det förslag som utredningen lagt fram gällande populationsreglerande jakt på varg. Det är positivt att reglerna som föreslås utgår från att vargens skyddsstatus numera är sådan att den kan bli föremål för förvaltningsåtgärder och att förslaget innebär en förenkling. Den populationsreglerande jakten är ett viktigt verktyg för att på lång sikt förvalta vargen i Sverige för att uppnå det övergripande rovdjurspolitiska målet att vargen ska ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt får försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.

Med anledning av vargens ändrade skyddsstatus anser LRF att det även bör utredas om särskilda regler för skydds jakt på varg ska införas, som har sin

utgångspunkt i artikel 14 i art- och habitatdirektivet. Syftet är att förenkla även skyddsjakten. Av utredningen framgår det att det inte kan uteslutas att en sådan reglering kan införas men att det inte funnits tid inom ramen för utredningen att i tillräcklig omfattning utreda frågan.

När en varg angriper eller det finns risk för upprepade angrepp på tamdjur kan påverkan på tamdjurshållningen bli mycket omfattande. Det kan handla om dödade djur, skadade djur, stressade besättningar, merarbete, oro och försämrade möjligheter att bedriva djurhållning på bete. Betesdriften är central både för produktionen, djurvälståndet och skötseln av öppna landskap.

Det är därför avgörande att skydds jakt kan beslutas snabbt och effektivt när förutsättningarna är uppfyllda och att den kan riktas mot den eller de individer som orsakar skador. En rättssäker, snabb och ändamålsenlig tillämpning av skydds jakt är nödvändig för att rovdjurspolitiken ska vara legitim och fungera också för dem som lever och verkar i de områden där konsekvenserna av rovdjursförekomst är som mest påtagliga.

En utredning liknande den som nyligen tillsattes av regeringen för att utreda skydds jakt på eget initiativ med stöd av 28 § jaktförordningen bör därför tillsättas även för denna typ av skydds jakt.

Förbud mot motordrivna fortskaffningsmedel vid jakt

LRF har tidigare uppmärksammat regeringen på att det råder ett oklart rättsläge när det gäller jakt som genomförs i anslutning till fält där det bedrivs maskinellt jordbruksarbete. Det är vanligt att vilt, framför allt vildsvin, vistas i stort antal på fält med högvuxen gröda. Vid tröskning av sådan gröda händer det att jägare väljer att vakta vid aktuellt fält för att kunna fälla vilt som gömt sig i grödan, och som går undan tröska och lämnar fältet.

Utredningen föreslår en ny lydelse av förbudet mot att använda motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar, men enligt övervägandena är bestämmelsens innebörd oförändrad mot vad som gäller idag. I författningskommentaren framgår det att motordrivna fortskaffningsmedel har samma innebörd som i 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner. Det innebär att motorredskap klass I och II omfattas av förbudet. Av utredningens överväganden framgår det vidare att förbudet i bestämmelsen gäller förfaranden som har betydelse för jaktens förlopp och där motordrivna fortskaffningsmedel används under själva jakten. Även om syftet med användningen av jordbruksmaskinen i ovan beskrivna situation inte i huvudsak är själva jakten, går det att tolka bestämmelsen utifrån övervägandena att förfarandet är förbjudet.

LRF anser därför att denna oklarhet behöver undanröjas, antingen genom ett förtydligande i övervägandena i en kommande proposition eller genom att det införs ett undantag i 7 kap 1 § viltförvaltningsförordningen.

Även drönare anges som exempel på motordriven anordning som är förbjuden att använda vid jakt i övervägandena. I juni 2024 remitterade regeringen en promemoria med förslag om att drönare ska få användas för att i vissa fall söka efter vildsvin vid jakt. Detta förslag har ännu inte införts i lagstiftningen. LRF anser att detta är ett exempel på sådan modernisering av bestämmelserna om viltförvaltning som behöver genomföras. Den situation vi har idag med en väldigt stor vildsvinsstam, omfattande skador på jordbruksgrödor, rekordmånga trafikolyckor och risk för smittspridning av bland annat ASF, kräver att jakten på vildsvin så långt som det är möjligt effektiviseras. Enligt LRF ska drönare få användas för att söka efter vildsvin i högväxande gröda på hela fastigheten vid jakt.

Sekretess

LRF uppfattar den föreslagna sekretessbestämmelsen avseende uppgifter som hänför sig till områden registrerade för jakt på älg eller kronhjort som att den omfattar samtliga uppgifter om sådana registrerade områden i landet. En sådan ordning riskerar att försvåra för enskilda fastighetsägare att få tillgång till information om hur jakten är organiserad inom det område där den egna fastigheten ingår. Behov av sådan information kan exempelvis uppkomma vid generationsskiften eller fastighetsöverlåtelser, och det är redan i dag i vissa fall förenat med svårigheter att klarlägga dessa förhållanden.

LRF tillstyrker utredningens förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen, men anser att sekretessbestämmelsen bör kompletteras med ett uttryckligt undantag för fastighetsägare vars fastighet är belägen inom ett område som har registrerats för jakt på älg eller kronhjort. Undantaget bör omfatta uppgifter i registret om det registrerade område där fastigheten är belägen.

Ett sådant undantag skulle enligt LRF:s bedömning upprätthålla syftet bakom sekretessregleringen, däribland att stärka säkerheten för enskilda jägare och minska risken för att vapen kommer i orätta händer, samtidigt som berörda fastighetsägares behov av nödvändig information om jaktens organisering inom det aktuella området tillgodoses.

LRF föreslår därför att följande tillägg införs i bestämmelsen:

”Sekretessen enligt andra stycket 3 gäller inte i förhållande till den som är ägare till en fastighet i ett område som har registrerats för jakt på älg eller kronhjort, i den utsträckning uppgiften i registret avser det område där fastigheten är belägen.”

Sanktioner

LRF anser att det är en ändamålsenlig ordning att det i situationer där fler älgar har fällts än vad som följer av beslut om populationsreglerande jakt inom ett tilldelningsområde för älgjakt ska utgå en sanktionsavgift till länsstyrelsen. En sådan ordning framstår som mer proportionerlig än att varje enskild överskjutning behöver hanteras inom ramen för ett straffrättsligt förfarande om jaktbrott. Det beslutade antalet älgar som får fällas, det så kallade avskjutningsmålet, syftar till att bidra till en avvägd balans mellan viltförvaltningens olika syften, däribland att begränsa skador och olägenheter, säkerställa bevarandet av arterna samt möjliggöra ett hållbart brukande av viltet som resurs. I anslutning till det vill LRF ställa sig bakom vad Skogsindustrierna framför gällande ansvarsfrågan även då *färre* älgar skjutits än vad som följer av ett beslut om populationsreglerande jakt i ett tilldelningsområde för älgjakt.

Övriga synpunkter

Reglerna i jaktlagstiftningen som ger länsstyrelserna möjlighet att besluta om förbud mot eller reglering av utfodring av vilt omfattades inte av utredningens direktiv. LRF anser dock att reglerna om utfodring måste ses över eftersom nuvarande lagstiftning inte fungerar ändamålsenligt för att förebygga de omfattande skador som vilt orsakar i jordbruket.

Befintlig praxis på området visar att inget förbud meddelat med stöd av 6 § har klarat en domstolsprövning, då framför allt med anledning av kravet rörande bevisning för att risk för allvarlig skada föreligger. Förvaltningsrätten har i samtliga domskäl framfört att det inte tycks vara möjligt att lämna en enhetlig beskrivning av vad som utgör en allvarlig egendomsskada. Slutsatsen är alltså den att *orsakssambandet* mellan överdriven utfodring och risken för allvarlig egendomsskada inte är möjligt att visa på det sätt som domstolen kräver utifrån dagens lagstiftning. Om bestämmelserna i praktiken inte kan tillämpas på det sätt lagstiftaren avsett finns det skäl att ifrågasätta om regleringen är ändamålsenligt utformad.

Underskrifter

Hilda Runsten
Enhetschef
Näringspolitisk policy

Anna Irani
Näringspolitisk expert
Näringspolitisk policy